

zgodovina, saj je na tem področju pri starejših največ predsodkov.

Za knjigo je značilna tudi kritična nevtralnost. Kaže na veliko avtoričino znanje in na njeno zavestno bližino tem vprašanjem. Avtorica ne poudarja kake posebne discipline ali zornega kota, pač pa upošteva različne pobude in jih poskuša integrirati v celoto. Omenjeno je že bilo, da se njene ideje zbirajo v okviru upoštevanja osnovnih antropoloških podatkov. Zato se ne boji kritično soočiti s stališči znanosti, ji postavlja vprašanja glede reprodukcije stereotipov in opozarja na pomanjkljiva dosedanja prizadevanja, da bi izobraževanje starih odražalo partnerski odnos in da bi pridobljeni podatki odsevali dejansko stanje na tem področju. Zato ni presenetljivo, da je knjiga postala nekakšen standardni priročnik za izobraževanje starih. K temu je najbrž prispevala tudi njena želja, da bi v teoretične modele izobraževanja starih vključevali tudi t. i. 'laine ideje', ki se v praksi velikokrat izkažejo za zelo učinkovite. Avtorica je kritična do tistega raziskovanja znanosti na tem področju, ki ga naroča 'zainteresirana javnost' oziroma tisti, ki gledajo na izobraževanje starih predvsem z vidika pridobitne dejavnosti. Podatki takih raziskav niso le nekoristni, pač pa tudi zavajajoči. Če je sploh treba govoriti o zavzetju stališč, potem je treba stopiti na stran tistih, ki bi se radi izobraževali, in tistih, ki bi radi izobraževali brez takih razlogov, ki bi proces izobraževanja postavljali pod vprašaj. Sylvia Kade vidi smisel izobraževanja v tem, da bi ljudem pomagala stopiti na višji nivo kakovosti življenja, da bi starim pomagala biti čim bolj samostojni in da bi skupaj dosegli visoko raven osebnega zadovoljstva.

Knjiga ni zgolj še ena od knjig s tega področja. Antropološka perspektiva je odprta tudi k novostim. Omenjeno je že bilo, da avtorica v izobraževanju odraslih predvideva, da so stari ljudje, ki se hočejo izobraževati, ljudje z mnogimi izkušnjami, morda tudi z visoko izobrazbo, predvsem pa z veliko željo zakrpati luknje neznanja,

za kar prej niso imeli časa. To daje knjigi poseben pečat, tako da je ne gre presojeti samo glede na naslov. Zanimivi so zlasti tisti premisleki avtorice, v katerih se loti za zdaj še nepopularnih tem, kot je na primer izobraževanje zelo starih, oziroma tega, na kakšno mesto postaviti inovativnost. Visoko vrednost pa ji daje tudi tekoči jezik in razločen niz tem. Vsekakor vzorčen primer dela na vse bolj pomembnem področju.

Anton Mlinar

Ramovš, Jože (2007). Prostovoljski dnevnik pri osebnem prostovoljskem delu z ljudmi in učenju lepega medčloveškega sožitja. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka. 240 str.

PROSTOVOLJSKI DNEVNIK

Vsem, ki se ukvarjajo s prostovoljstvom, je na voljo nov Prostovoljski dnevnik, ki je zamenjal Družabniški dnevnik iz leta 2004. Slednji je v treh letih obstoja povsem pošel in potreba po novem, razširjenem priročniku za prostovoljce je pripeljala do pričujočega Prostovoljskega dnevnika, ki ga je pripravil prof. dr. Jože Ramovš. Knjižni priročnik o prostovoljstvu, ki je obenem tudi delovni zvezek, na 70 straneh (od skupnih 240) dodobra začrta spoznanja o sodobnem osebem prostovoljstvu ter njegovi metodiki in organizaciji. Bralec se spozna z definicijo in različnimi oblikami prostovoljstva, z razliko med prostovoljstvom in prostovoljnostjo, s pojmom sožitje in osebna solidarnost, z nujnostjo uveljavitve pravne regulacije prostovoljstva pri nas ipd. Seznan se tudi s pomenom socialnega učenja za osebno prostovoljstvo, zapisovanja pridobljenih izkušenj, pravil dobre medosebne komunikacije, vzdrževanja in krepitve prostovoljske kondicije. Našteta in še nekatera druga vsebinska področja sestavljajo uvodni poglavji dnevnika. Sledijo 'Drobci modrosti za osebno prostovoljstvo', to je izbor misli oziroma verzov, ki govorijo o tem, da naj bi človek ne bival sam, pač pa v čim lepšem odnosu z ljudmi. Da je spoznanja, ki nam jih nu-

dijo prostovoljska srečevanja, dobro zapisovati, preberemo že v uvodu dnevnika, prav zato nam avtor v drugem, izkustvenem delu dnevnika, ki je še obsežnejši kot prvi, priskoči na pomoč. Tu so namreč posebni obrazci, s pomočjo katerih zabeležimo glavne značilnosti in vtise o naših prostovoljskih srečanjih – bodisi v paru bodisi v skupini. Za prostovoljske zapise imamo na voljo tudi nekaj nepopisanih, črtanih strani, enako za svoje bralne zapise, vprašanja in pasti. Ti trije razdelki (prostovoljski zapisi, bralni zapisi, vprašanja in pasti) se ločijo tudi na obrezi strani. Tako kot se dnevnik prične – s štirimi pravili za lep osebni pogovor, se tudi konča: na zadnji strani je pet etičnih načel pri medgeneracijskem družabništvu, ki so prostovoljcem smerokaz pri njihovem delu. Lahko sklenemo, da je prostovoljski dnevnik dobra strokovna in praktična 'oprema', ko se podajamo na pot prostovoljstva, pa naj bomo začetniki oziroma tečajniki na usposabljanju ali kasneje kot že dolgoletni prostovoljci. Tej poti prof. dr. Ramovš pravi 'iskanje človeka v samem sebi'.

Barbara Oražem Grm

Kimble, A. Melvin in Susan H. McFadden. 2003. *Aging, Spirituality, and Religion: A Handbook. Volume 2. Minneapolis: Augsburg Fortress Publishers. XV + 479 str. ISBN: 978-0800632731.*

STARANJE, DUHOVNOST IN VERA

Knjiga *Staranje, duhovnost in vera* je edinstven prispevek o vlogi verstev, teologije in duhovnosti na področju starosti in staranja. V prvi izdaji leta 1995 (sedanji *Volume 1*) je bila še boječ kulturni odgovor na kratkovidne in nevarne pobude glede reševanja problema globalnega staranja. Danes je to kompetenten in vsestransko uporaben priročnik, ki povzema najbolj zanimive prispevke iz prve izdaje v obliki daljših citatov, sicer je pa to novo delo. *Volume 2* v podnaslovu ne pomeni, da obstaja tudi kak prvi del. Knjigo sestavlja 33 razprav 44-ih avtorjev s področij

teologije, sociologije in pastoralne psihologije, ki so hkrati strokovnjaki na področju gerontologije in geriatrije. Prispevke sta uredila Melvin Kimble in Susan McFadden. Protestantski pastor Melvin Kimble, danes starosta ameriške gerontologije, je začel akademsko kariero leta 1965, pred tem pa je 15 let delal kot pastoralni delavec po bolnišnicah v več zveznih državah ZDA. V začetku sedemdesetih letih se je izobraževal v logoterapiji, v začetku osemdesetih let pa je opravil specializacijo iz gerontologije. Je član Ameriškega združenja za staranje (ASA), Združenja za humanistično psihologijo (AHP), Ameriškega gerontološkega združenja (GSA), Inštituta Viktorja Frankla za logoterapijo in tudi član medkonfesionalne Družbe za pastoralno teologijo (SPTH). Susan McFadden je profesorica za psihologijo. Že od leta 1985 se posveča vprašanjem razvoja osebnosti v staranju in psihologiji religije.

Po mnenju ocenjevalcev knjige, raziskovalcev in tistih, ki se srečujejo z vprašanji duhovnosti, iskanjem smisla življenja in vernosti v vsakdanji praksi, sodi knjiga med 10 najpomembnejših del s tega področja v angleško govorečem svetu. James Birren, eden od seniorjev ameriške gerontologije in pobudnikov zahteve, da je treba gerontologijo obravnavati kot interdisciplinarno panogo in na to pripraviti tudi gerontologe, je nekoč parafraziral znan stavek ameriškega politika (»Politika je preveč resna stvar, da bi jo zaupali le politikom«) in zapisal, da so avtorji s tem delom pokazali, »da je starost preveč resna stvar, da bi jo prepustili le znanstvenikom«. Ta zbirka prispevkov sledi zahtevi, da je za razumevanje razsežnosti pojava in pomena starosti in staranja potreben širši okvir. Naravoslovne znanosti so na to vprašanje opozorile prve, toda na sam pojav so gledale dokaj ozko in enodimenzionalno. Tudi družboslovne prognoze so bile hladne in nespodbudne. Politika se je odzivala tako, da je mnogo lažje zagotovila denar za novo orožje kot denar za nove socialne oziroma gerontološke programe. Melvin Kimble in Susan McFadden, ki sta knjigo